

Cax. 12023

MATTHIAE

CHIQUETEPEI.

GERMANICAE.

Dannaa - ~~IMMORTALIS~~ alloris.

*Causis Civilibus cum ad forum iuris communis & Saxonici cum ad augustinissima
Cameræ Imperialis judiciorum accommodata.*

PRACTICA

VNIVERSALIS VARIS ET NECESSARIIS NOTIS PRÆTUDICIIS DECISIONIBVS ET

Observationibus hodiernam praxin & processuum Cameræ nec non judicio-
rum Terra & electoratus Saxon & proponentibus, ex novissimis Doctorum scriptis,
Comitiorum itidem, Visitacionum, Deputationum recessibus adacta,
& in duos Tomos divisa.

OPUS *Prohibitum sed cum expanga-* PLANE NOVUM. *tione permisum.*

Qui præterea de novo acceſſerunt Commentarii titu-

lor. lib. 2. Decretalium, de EXCEPTIONIBVS & PRÆSCRIPTIO.

NIBVS ejusdem Autoris, ut & prælectiones in subsequentes
Titulos lib. 2. Decretal.

Num. 45. num. 5.

- 1. De iudicis
- 2. De foro competente.
- 3. De libelli oblatione.
- 4. De mutuis petitionibus.
- 5. De litis contestatione.
- 6. Ut lita non contestata, &c.
- 7. De iuramento calumnie.

- 8. De Dilatationibus.
- 9. De feriis.
- 10. De ordine cognitionum.
- 11. De pluspetitionibus.
- 12. De causa possessionis & proprietatis.
- 13. De restitutione spoliatorum.
- 14. De sententia re judicata.

Num. . . . . 24.

His omnibus in fine annexi sunt diversi INDICES RERUM & VERBORUM.

Cum Gratia & Privilgio Cesareo Speciali.

FRANC OF VRTI

Excudebat Iohannis Friderici Weiß.

Imprimis IOANNIS GOTTOREDI SCHONWETTERI.

ANNO M DC LI.

ORATIO
DE ORIGINE PROCESSU,
ET UTILITATE IURIS SAXONI-
CI, RECITATA IN ACADEMIA JENENSI,
a MATTHIA COLERO J.V. Doctore & Or-
dinario, Anno 79.

A. C. S.

Vnde est, respondit Quintus Mutius, causa in loco eranti, ius in quo versatur, ignorare. Cum itaque in terris Saxonia vivamus, qua suis peculiaribus legibus regitur, opera pretium fore ducimus, de Iuris Saxonici origine & progressu, eiusdem utilitate, & laudibus aliquid hoc loco in medium proponere, cum ut illud à calaminiis quorundam qui illud, tanquam indiscretum, ex experto omni ratione & aquitatis criminantur, afferamus, tunc etiam, ut ostendamus, quam necessarium & honorificum sit, non tam laudissima & illustrissima familia Electorum & Ducum Saxoniae, quam etiam omnibus corundem Rebus publicis suorum, inviolatum, & ab omnibus iuris tutum confodiri.

Primum autem rem aggrediamur, primitio primum, quascunque leges scriptas capisse, & originem suam traxisse à moribus utentium, & consuetudine, per prudentes & in causis in generalium tractationibus ac disputationibus exercitatos vires, qui certius locis dictis prefuerunt, nec. semper & aquiliter observatae, tacitaeq; consensu subditorum comprobatae, qui mores quod proprius ad legem naturae accesserunt, quod magis ad religionem homines flexerunt, aut plus ad disciplinam conduxerunt, & ad communem provincialium vel incolarum salutem proficere vise sunt rōfirmius & stabilius in eis consensu, adeoque hui usibus, in scripta postea redactis, robur perpetuitatis ad omnem posteritatem communicatum fuit, & hoc est, quod in c. omnes. dist. 1. dicitur, humanas leges ex moribus utentium constare, etenim videlicet prima origine. Sic post exodos Romae Reges, populus consuetudinibus magis, quam certo jure regebatur, donec leges ab Atheniensibus petita & in tabulis eburneis praescriptae, publicè pro Rostri proponerentur, que subinde pro causarum incidentium occasione, tam per Senatus consultum, quam per Plebis summatim. benefita, item Principum placita ac responsa Prudentium, auctiores facta, nunc in unum Corpus & volumen Iuris, quod in omnia quasi manibus habetur, excrueverunt.

Pariter & Feudorum ius, quod de beneficiis militaribus proditur, ab institutis & moribus Mediolanensium profectum, per Oberrum de Orto, & quandam Gerardum de Cogepiso, tanquam ex iöis obseruatorum in veteratorum eius loci usum, in unum congregatum, & litteris mandatum, ac consuetudine feudorum institutum, Mediolani primo pro iure servari coptum, progressa tempore ab Imperatoribus Romanis & Principibus Germaniae comprobatum, vim legis usque in hodiernum diem obtinuit.

Nec diversimode ius Saxonicum, quo de nobis principaliter instituta est oratio, quodque in his terris observatur, ab usibus & consuetudinibus maiorum nostrorum, tanquam ex seculi origine promsanavit. Quos usum nulla tunis munitus autoritate legis condenda forissem memoria facilioris gratia, & pro meliore si ipsius informatione, nobilis tam doctrina, quam longarum experientia & prudentia inter homines tunc indomitos clarus E. CARDUS ARPEKA, cuius familia usque ad nostra tempora in Electoratu Saxoniae superstes fuit, in tres latino sermoni prout in codice suo edito ipse met hoc de se fatetur in prefatione speculi Saxoniae, ut allegatur.

Quis laborem, tanquam utilem Republica Saxonicae futurum, illustru Comes HOI-

MATTHIÆ COLERIC. DE PROCESSIBUS EXE- CVTIVIS.

Tomus Primus.

SUMMARIVM PRÆFATIONIS.

- 1. Unus processus, ex ordinis judiciorum quia sit.
- 2. Executio mediante habeatur officium legum.
- 3. Legum et iuris consilio in imperando ex-rectando.
- 4. Leges frangere existat in circulo, nisi excentur.
- 5. Iudicata ex rectanda, vel transacta inter partes, debent excentari iudicis officio.
- 6. Excentaria diligenter tractanda.
- 7. Defensor debet esse primum cumque materia.
- 8. Defensio omnis in iure personali.
- 9. Executio quid dicatur.
- 10. Precepta non licet invadere re: sua, vel sibi debitis ac-
cedit debitor ex exigibili, pro sua auctoritate.
- 11. Non iustifici dicere unius debet.
- 12. Recovrum sententia post Lata, nullorū pregrise autho-
ritatis facere prohibetur.
- 13. Professio humorum ad iuris factis occupans sine iudicio
ad dominum. Et fortia, qd: id latronum captorum re-
tinetur. Sed de jure Sachenico regnum professum
non multa qd: amul expedita pars ex-judice
num. 14.
- 15. Differentiace jure Sachenico in libro de jure Sachenico, qd:
particularium numeratione de jure Sachenico.
- 16. Emenda quandocumque delictum parti, eo causa solvitur
etiam iudiciorum.
- 17. Emenda ab remedando dicatur.
- 18. Emenda qd: multa eis differunt confusio ratione sive
accipitatur;
- 19. Multa violenti occisi de jure Sachenico qd: sive fo-
litionem
Das hec sit Gerechte qui sit, num 28.
- 20. Banatio de jure Sachenico veridilem qd:
conficit.
- 21. In iudiciorum prima iudicii qd: parti debita.
- 22. Notitia ex de cgl, ut ordinem iuri sui requirant.
- 23. Executio etiam in processione, item libelli, qualem parti
re partio requiritur.
- 24. Creditor debitor, sive reali, sive personali actione ha-
bent obligatum debitorem.
- 25. Debitor non solvendo existens manus iuris pte
capitur cum persona.
- 26. Executio Gerecens nullum deducatur.
- 27. Manus iuris nihil est aliud quod excentio.
- 28. Manus regia quid.
- 29. Executare, manu publici, visatoe, apparato, & fa-
milares dicuntur membralia radicis.
- 30. Processum ad ipsius iudicis aut horum debet in ea de-
fendit.
- 31. Dicentur ut vel persona legitima ipsa queque est execu-
tio, peccatum.
- 32. Prodigio vel aliena ex iustitia aut iudiciorum executio.
- 33. Manus iuris in personam dicitur precepti captura,
- 34. Accidit impedimento, interdictio, etiam dicendum ave-
rato.
- 35. Aeroplano vox Gallica Saxoniæ Romanae. Latinus je-
oneatur.
- 36. Iustitia maxima in iudicio.
- 37. Executio publica quid.
- 38. Executio qd: iniuste creditoris in bona debitoris.
- 39. Executio privata quid.
- 40. Executio privata dicatur via fatti, item vel leti pro-
cedere.
- 41. Velut levatum dicitur manus regis.
- 42. Executio privata in rajibus à lege approbatis permi-
titur.
- 43. Generaliter nimis effusa et ex periculum loquuntur.
- 44. Scire qd: res per causas cognoscere.
- 45. Causa cognita, facilius cognoscitur cognitum.

MATTHIÆ COLERI
JC. DE PROCESSIBUS EXE-
CUTIVIS.
TOMVS SECUNDVS
LIBER PRIMVS.

**AD RUBRICAM DE EXCEPTIONIBVS, IUDICIIS ET
ALIIS VARIIS MATERIIS SUMMARIA.**

1. Continuatio.
 2. Tolleratio: & perentatio exceptio quoniam &
     quoniam preconitam ut qd. 12.
 3. Defensio ex exceptio, cum explicatio.
 4. dictio ex exceptio.
 5. pro excessu tripli probabilitatis obiectum terminus.
 6. aut ex causa non est certus modus exceptuum, sed ex cau-
     sione Causa. V.

Ontinuitur ab initio hac
Rubrica adiit. preced. E-
pistolarum Decretalium,
quod in proximis Rubri-
cis istud. ditate preceden-
tibus tractatum fuit de pro-
bationib. actoris, que per
vive vocis instrumenta.
Est de probat. & exer. de res. i.e. per instrumenta,
est de fide instr. item per presunitiones, ac-
tus de presumpcionibus item, per susjurandum ex-
ceptum est ex defurtur. Quia autem fundata
intentio e actoris, reus ut plurimum obiect
exceptiones perentiorias, vespumiles, quibus
Intendit elidere documenta agentis, sicutdem
3. C. de res. p. 1. Ideo ordo iudiciorum require-
bat, ut post Rubricam, in quibus tractatus fuit
de variis spe iebus probationum, subi. eretur
Rubrica de exceptionibus Accusato cum hoc
quod in exceptionibus reos habeant. Et de ex-
cepto. Non prius tamen de calunnia iurati,
quam a tor. 22. 3. 2. C. de far. am. cab. 1.] Se hic
etdem modo, prout agens teneatur probare
id, quod est fundatum obtutum sine intentionis. La-
tincubitur 2. de p. 1. h. Licit autem hac conti-
nuatio carpi possit, ex eo, quod non conveniat
omnibus exceptionibus, maxime dilatoris,
quis regulariter ante litis contestari, & priu-
legio fundatur intentio actoris, opponere esse
est. Lexceptionem. 19. C. de probat. l. penult. C.
de tunc p. Sicut nec perentioris, que non mo-
do sunt, sed etiam post litis contestationem, in
usque ad conclusionem cause, obiecti possunt,
exp. rex. r. de sit. consil. in 6. l. pr. script. 1. l.
C. de except. j. u. l. perentiorias 2. C. sentent. re-
frend. non p. s. Tamen respondet, quod dilatoris
exceptiones non ira attendantur, quoniam
admodum perentioris, que plus afficiunt primi-
cipale negotium. Et quoniam uiris perentioris
etiam ante litis contestationem opponi vale-

Tannus II.

9. Exceptio in factis debitis, ut iuris naturae, non est causa
 8. Actio est iurius ex lege.
 9. Exceptio in factis debitis, qd. explicatio l. si natura, s. pa-
 tria non potest qd. de pacie.
 10. Deinde exceptio, in dictariis naturae, qd. percep-
 torum naturae, t. z.
 11. Actio non potest in libello dicatur exceptio.

aut, tamen nisi sint illis finitae, & in concordia
liquidabiles, non ad inserviuntur ad probandum,
nisi deum post litem contestata a i. sacerdotem.

Est autem exceptio actionis exclusio, quae interponitur per reum, ad excludendam ad tempus vel perpetuò, adversarii intentionem. 3.
I.e. in praeceps de except. [Aliis verbis, scilicet proprie Definitio ea leto sententia definitur a Paulo in L exceptio excepit. 22, ff. eod. quod sit conditio, quae modo eximit reum damnatione, modo minuit damnationem.] Dicimus in definitione, esse exclusio actionis; quia sicut actor petit libi aliquid dari vel fieri. 6. annivers. 1. iust. de allion. & in hoc autem ter reū condemnari, ita reus obiicit talē aliquam exceptionem, qua mediante nictus repellere actorem a limite judicij, vel ad tempus pura quando obiicit auctori ex exceptione excommunicatio, quae personam agentis repellit a limite judicij, eisque donec levatur absolvatio. c. intellecamus 7. ex. de jud. [Et sic opposita exceptione id coniequitur, ut non magis teneatur, quam si adversarius cum nulla effectu actio, quia actio exceptione excludatur, d.l. 2. 5. 2. ff. de except.] Item obiicit quod auctor sit pupillus l.e. C. qui legis persigilland. in iudicab. vel declinat iudicium propter incompetentiem iudicis. & per tet. C. sicut a comp. iud. vel perpetuò, et quia ad merita cause opposit ex exceptionem transactionis cap. 1. est de lat. constat. in 4. vel pacti perpetui de non petendo. L. f. annos. 27. 5. pallius ne peccaret de pallio. De quibus petitionibus si fiat fides iudicii, per confessionem auctoris, aut aliter excluditur ipse ab agendo, licet causa, quam sequitur per se bona sit. & iure subsistat d. 1. Et additur in definitione ad excludendam intentionem adversarii, non auctoris, sed notandum, quod non loquimur tantum de exceptione propriè sic dicta, sed etiam de replicationibus, quae ipse quoque nihil aliud sunt, nisi exceptiones repertæ in favorem aucto-